

Quislings eget arkiv «funnet på gaten»

103308

Blant dokumentene i arkivet er også private brev til Vidkun Quisling da han var forsvarsminister i Bondeparti-regjeringen 1931—33.

Et omfattende og hittil nytt materiale om Vidkun Quisling er kommet for dagen etter at hans private arkiv nå er dukket opp, forteller Dagbladet. En anonym Oslo-mann som nå er 37 år, fant det som gutt i noen pappkasser som var satt ut på gaten ved en papirinnsamling, sannsynligvis ved en feiltagelse. Arkivet inneholder en mengde interessante papirer — brev og dokumenter og regnskaper både fra Quislings tid som attaché og forretningsmann i Russland i årene etter den første verdenskrig og fra årene som forsvarsminister omkring 1930 og siden som NS-fører. Dagbladets kulturredaktør Hans Fredrik Dahl har fått adgang til papirene som grunnlag for en bok. Et spørsmål som nå oppstår, er hvordan man skal sikre at dette verdifulle historiske materiale forblir i landet.

Siste side

Vidkun Quisling (til høyre) er her fotografert sammen med Fridtjof Nansen dengang han bistod Nansen i hjelpearbeidet i Russland og Armenia i 1920-årene. I arkivet som nå er dukket opp, skal det også være papirer fra Quislings tid i Russland bl.a. ved den norske legasjonen i Moskva.

Nytt lys over mellomkrigstiden?

25.8.1984 Rfhusposten (Siste side?)

Quislings privat-arkiv reddet fra papirinnsamling

Brev fra Heinrich Himmler, privat korrespondanse i kilovis til Vidkun Quisling, regnskapsbøker og manuskripter. To store kartonger stappfulle av dokumenter fra Quislings liv i russisk, britisk, norsk og tysk tjeneste. Det hele tilhører en 37 år gammel Oslo-mann. Dagbladet forteller idag om det sensasjonelle funnet. — Jeg ble overveldet da jeg gjen-

nomgikk materialet, sier kulturredaktør Hans Fredrik Dahl i avisen til Aftenposten. Folk fra Riksarkivarens kontor skal gjennomgå dokumentene i helgen. — Vi har ingen hjemmel til å kreve papirene da Norge som et av de få land i Europa ikke har en egen arkivlov, sier riksarkivar John Herstad til Aftenposten.

ROLF L. LARSEN

Dagblad-radaktøren vurderer nå å utgi en egen bok bygget på materialet. — Jeg kom tilfeldigvis i kontakt med mannen da jeg arbeidet med en annen bok om Nasjonal Samling. Denne boken skal utgis både på norsk og engelsk og jeg har nå et halvt års permisjon fra Dagbladet for å gjøre denne boken ferdig, sier Dahl.

Oslo-mannen som har de verdifulle brevene og bildene fra Quisling vil være anonym. Dahl kaller ham for «Tom». Han kom over de to kartongene i 1960-årene da de ved en feil ble satt på fortauet under den store papirinnsamlingen i Oslo.

— Dette er verdifullt, gutt! sa hans far. Men «Tom» satte kassene på loftet. Og nå har han tatt dem ned.

— Dette funnet kaster nytt lys over Vidkun Quislings plass i norsk historie, sier Dahl. — Kar-

tongene inneholder hans komplette brevsamling fra tiden som forsvarsminister og som NS-fører før krigen, dessuten dokumenter og fyldige regnskaper fra tiden som «ministerpresident» i Oslo. Videre all hans korrespondanse før han som 31-åring ble sendt som militærattaché til Finland og siden til Sovjet i 1918. Verdifulle regnskapsbøker og fotos fra årene i Russland er også dukket opp, samt hele Quislings samling av dokumenter om hans egen slekt, spesielt farens og farfarens papirer. Her er store brevbunker fra broren Arne, bosatt i New York. Her er brev fra Quislings russiske hustru Maria og fra betydningsfulle personer i innland og utland.

— Det var et rent tilfelle at jeg fant dette, forteller «Tom» til Dagbladet. Guttene i gaten der jeg bodde var fælt interessert i våpen og andre effekter fra krigen. Under den store loftsryddingen da folk ble bedt om å tomme huset for alt skra-

pet fra krigen, streifet vi rundt i Bislett-strøket. Guttene fant en hel del. Jeg som var minst, måtte ta til takke med papirkasser. Men jeg skal si fatter'n tente da jeg kom hjem! Vi snakket en del om hva vi skulle gjøre med Quisling-papirene. Fatter'n mente de var verdifulle. Men så døde han, og jeg la sakene på loftet.

— Det var i mai «Tom» tok kontakt med meg og spurte om jeg var interessert i sakene. Jeg ble selvsagt helt overveldet, sier Hans Fredrik Dahl.

Hva vil skje med materialet?

— Hva skal skje med dette unike materialet?

— «Tom» kan tenke seg å selge det, sier Dahl.

Riksarkivar John Herstad forteller til Aftenposten at en representant fra hans kontor er tilbudt å se papirene i løpet av helgen. — Dette er et meget interessant funn. Vi vet ikke om samlingen inneholder offentlige dokumenter, men vi skal nå

gjennomgå materialet og vil drøfte nærmere hva vi skal gjøre over helgen. Norge stiller dessverre meget svakt i slike saker. Vi er et av de få land i Europa som ikke har en egen arkivlov for bevaring av slike viktige papirer. Vi har dermed ingen hjemmel for å kreve dokumentene utlevert, dersom de ikke er urettmessig ervervet. Og alt synes som de ikke er det, sier Herstad.

Antikvarbokhandler Bjørn Ringstrøm, kommenterer den antikvariske verdien av Quisling-arkivet slik:

— Det vil ha en enorm verdi på det kommersielle marked. Det er solgt en 7. sans fra Quisling for 20 000 kroner. Jeg selger hans navnetrekk for 400 kroner og noen av hans brev fra Russland for 1 200 kroner. Inneholder dette arkivet mange brev og dokumenter, har det en så stor verdi at ingen har råd til å kjøpe samlingen.

Mitt råd er derfor at det seltes opp en katalog over innholdet som så sendes til interesserte

kjøpere. Jeg tilbyr meg mer gjerne å lage en katalog, sier Ringstrøm.

Må ikke ut av landet

Etter siste verdenskrig ble det organisert en ekspedisjon for fremskaffe bevismateriale til Quisling i forbindelse med rettsaken mot ham. Denne ekspedisjon besto blant annet av seneskolesjef Helge Sivertsen. Han kommenterer funnet av Quisling-dokumentene slik: — Der er utrolig interessante dokumenter og vi må gjøre alt for ikke papirene blir solgt ut av landet. Jeg kjente ikke til disse dokumentene, men vi hadde første rekke som oppgave fremskaffe bevismateriale om Quisling fra årene før krigen og fra selve krigsperioden. Vi skulle inn disse dokumentene i Vest-Tyskland og Storbritannia. Uansett hva disse dokumentene inneholder, er de jo i høyest grad historisk materiale, og vi må gjøre alt vi kan for å beholde dem her i landet, sier Helge Sivertsen til Aftenposten.

— Spennende!

Professor Magne Skodvin til NTB at neppe noen historikere utom Hans Fredrik Dahl ante at et slikt omfattende Quisling-arkiv eksisterte. Han utdretreker at det skal bli spennende å få vite hva materialet inneholder.

— All nytt historisk materiale er interessant. Hva dette kan tilføre oss av ny historisk innside vil vise seg etterhvert, fremholder Skodvin.

Han synes det er betenkelig om materiale fra arkivet bli solgt på det private marked. — Jeg er skeptisk til at slik skal bli markedsføre, vurderer etter hvilken plikant historikere i tillegg det har.